

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод в суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської області за вересень 2021 року

Моніторинг поверхневих вод в суббасейні Прип'яті протягом вересня проводився на 3 масивах, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення та 7 транскордонних ділянках водотоків, визначених відповідно до міждержавних угод про співробітництво за вмістом фізико-хімічних показників.

Крім того з 01 травня 2021 року розпочато виконання діагностичного моніторингу вод та визначення забруднюючих пріоритетних речовин та басейнових специфічних. Загалом Програмою діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод (МПВ) у суббасейні Прип'яті охоплено 32 МПВ, що становить 3,1 % від визначених (1040 МПВ) на 35 пунктах спостережень.

За новою програмою моніторинг поверхневих вод у суббасейні Прип'яті передбачено здійснювати на 16 річках: Прип'ять, Случ, Хомора, Уборть, Уж, Турія, Стохід, Стир, Путилівка, Іква, Горинь, Устя, Льва, Ствига, Полква, Болдурка.

Крім того, у межах Житомирської області в суббасейні середнього Дніпра проводиться моніторинг 5-ти масивів забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення та 9 МПВ на 10 пунктах за програмою діагностичного моніторингу масивів поверхневих вод.

Фізико-хімічні показники:

За результатами проведених досліджень гідрохімічний стан води протягом вересня знаходився на задовільному рівні з незначними сезонними змінами якісних показників, які характерні для літньо-осіннього періоду, порівняно з серпнем по усіх створах суббасейну Прип'яті та середнього Дніпра (крім р. Ірша, Малинське водосховище) фіксується зниження вмісту марганцю.

На питних водозаборах суббасейну Прип'яті показник ХСК перевищив норматив у 1,7-2,0 раза (24,96-30,46 мгО/дм³), на транскордонних водотоках знаходиться у межах нормативних значень.

На питних водозаборах суббасейну середнього Дніпра ХСК перевищує норму у 2,2-3,6 раза (32,38-53,57 мгО/дм³) та порівняно з серпнем має місце підвищення органічного забруднення по усіх створах, крім р. Тетерів, питний в/з м. Житомира. Перевищення концентрацій заліза загального в 1,2-4,1 раза спостерігається по усіх створах суббасейну середнього Дніпра (0,350-1,239 мг/дм³). Максимальне значення зафіксоване у р. Возня.

У порівняльних значеннях за основними показниками якість води протягом вересня складала:

- з попереднім місяцем 2021 року – фіксується зниження вмісту марганцю.
- з відповідним періодом 2020 року – без суттєвих змін.

Вміст розчиненого у воді кисню у порівнянні з попереднім місяцем знизився і знаходиться на рівні: суббасейн Прип'яті – 5,77-13,10 мгО₂/дм³, суббасейн середнього Дніпра - 8,96-10,32 мгО₂/дм³.

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод у суббасейні Прип'яті порівняно з серпнем 2021 року:

Новоград-Волинське водосховище на р.Случ, питний водозабір м.Новоград-Волинський. Гідрохімічний стан водосховища покращився. Фіксується зниження органічного забруднення за показниками ХСК з 34,0 до 30,46 мгО/дм³, БСК₅ з 3,12 до 2,88 мгО₂/дм³, заліза загального з 0,425 до 0,375 мг/дм³ та марганцю з 0,093 до 0,064 мг/дм³.

р.Уж, питний водозабір м. Коростень. Якісний стан питного водозбору покращився, фіксується зниження заліза загального з 0,825 до 0,380 мг/дм³, марганцю з 0,115 до 0,096 мг/дм³, фосфору загального з 0,062 до 0,043 мг/дм³, а кольоровість води знизилась з 60 до 40 градусів. Показники, які характеризують органічне забруднення без суттєвих змін, ХСК на рівні 24,96 мгО/дм³, а БСК₅ 2,48 мгО₂/дм³.

р. Хомора, питний в/з м. Полонне Хмельницької області. Фіксується зниження органічного забруднення за ХСК з 19,50 до 15,50 мгО/дм³, БСК₅ з 3,27 до 2,73 мгО₂/дм³, вмісту заліза загального з 0,081 до 0,049 мг/дм³. Разом з тим спостерігається підвищення марганцю та сполук нітрогенної групи.

р.Уборть, с.Рудня Хочинська, кордон з Республікою Білорусь. Якісний стан поверхневої води покращився. Фіксується зниження органічного забруднення за ХСК з 33,6 до 26,88 мгО/дм³ і БСК₅ з 2,80 до 2,56 мгО₂/дм³, нітрогену амонійного з 0,50 до 0,19 мг/дм³, заліза загального з 1,392 до 1,045 мг/дм³ та марганцю з 0,080 до 0,048 мг/дм³. Кольоровість води знизилась з 158 до 100 градусів.

р. Прип'ять, 570 км, с. Сенчиці. Фіксується підвищення органічного забруднення за ХСК з 21,28 до 25,45 мгО/дм³, БСК₅ з 2,38 до 2,96 мгО₂/дм³, вмісту нітритів з 0,041 до 0,147 мг/дм³ та нітратів з 0,645 до 1,29 мг/дм³. Вміст заліза загального без змін – 0,129 мг/дм³.

р. Стир, права притока р. Прип'ять, 48 км, с. Зарічне. Відмічається підвищення органічного забруднення за показниками ХСК з 22,15 до 27,27 мгО/дм³, БСК₅ з 1,98 до 2,55 мгО₂/дм³, вмісту нітритів з 0,021 до 0,152 мг/дм³ та фосфору ортофосфатів з 0,007 до 0,044 мг/дм³. Вміст заліза загального без змін – 0,123 мг/дм³.

р. Горинь, права притока р. Прип'ять, 67 км, с. Висоцьк. Відмічається підвищення органічного забруднення за показниками ХСК з 22,73 до 29,09 мгО/дм³, БСК₅ з 2,05 до 2,38 мгО₂/дм³, вмісту нітритів з 0,007 до 0,125 мг/дм³ та зниження заліза загального з 0,309 до 0,295 мг/дм³.

р. Ствига, права притока р. Горинь, 95 км, с.Познань. Фіксується зниження органічного забруднення за показником БСК₅ з 4,48 до 3,73 мгО₂/дм³, вмісту нітрогену амонійного з 1,133 до 0,607 мг/дм³ та заліза загального з 0,301 до 0,263 мг/дм³. Разом з тим відмічається підвищення нітритів з 0,041 до 0,164 мг/дм³.

р. Льва, права притока р. Ствига, 100 км, с. Переброди. Фіксується зменшення органічного забруднення за показником БСК₅ з 4,29 до 3,57 мгО₂/дм³, вмісту нітрогену амонійного з 1,022 до 0,657 мг/дм³, заліза загального з 0,329 до 0,311 мг/дм³ та підвищення нітритів з 0,056 до 0,188 мг/дм³.

Характеристика якісного стану масивів поверхневих вод у суббасейні середнього Дніпра порівняно з серпнем 2021 року:

Водосховище «Відсічне» на р.Тетерів, питний водозабір м.Житомира. Гідрохімічний стан водосховища покращився. Фіксується зниження органічного забруднення за показниками ХСК з 40,0 до 34,8 мгО/дм³, БСК₅ з 3,20 до 3,04 мгО₂/дм³, заліза загального з 0,475 до 0,355 мг/дм³ та марганцю з 0,109 до 0,072 мг/дм³.

Іршанське водосховище на р. Ірша, питний водозабір смт. Нова Борова. Якісний стан питного водозабору суттєвих змін не зазнає, вміст заліза загального знизився з 0,40 до 0,35 мг/дм³, марганцю з 0,144 до 0,072 мг/дм³, нітрогену амонійного з 0,30 до 0,16 мг/дм³. При цьому показники які характеризують органічне забруднення зросли: ХСК з 25,25 до 34,56 мгО/дм³, БСК₅ з 2,56 до 3,20 мгО₂/дм³ та нітроген нітратний з 0,31 до 0,68 мг/дм³.

Малинське водосховище на р. Ірша, питний водозабір м. Малина. Якісний стан питного водозабору погіршився, фіксується ріст органічного забруднення за показниками ХСК з 30,24 до 32,38 мгО/дм³, БСК₅ з 2,96 до 3,04 мгО₂/дм³, вмісту заліза загального з 0,492 до 0,825 мг/дм³, сульфатів з 67 до 109 мг/дм³ та марганцю з 0,328 до 0,648 мг/дм³.

Вознянське водосховище на р. Возня, питний водозабір м. Малина. Якісні показники у водосховищі погіршилися за вмістом органічного забруднення за показниками ХСК з 26,2 до 32,38 мгО/дм³, БСК₅ з 2,72 до 2,96 мгО₂/дм³, заліза загального з 0,725 до 1,239 мг/дм³ та сульфатів з 29 до 45 мг/дм³. Разом з тим вміст марганцю знизився до нормативних значень з 0,112 до 0,072 мг/дм³.

Бердичівське водосховище на р. Гнилоп'ять, питний водозабір м. Бердичева. Якісний стан питного водозабору погіршився, фіксується підвищення органічного забруднення за ХСК з 50,4 до 53,57 мгО/дм³, заліза загального з 0,275 до 0,355

мг/дм³, прозорість води знизилась з 10 до 7 см при нормі не менше 20 см. При цьому вміст марганцю знизився до нормативних значень з 0,112 до 0,104 мг/дм³.

Пріоритетні речовини:

Суббасейн Прип'яті

У досліджених МОЗМ дніпровських водосховищ 9-ти пунктах моніторингу перевищень максимальних значень (ЕНЯ_{max}) вмісту забруднюючих речовин не зафіксовано.

Разом з тим найгірші значення зафіксовані у **р. Случ, 6 км, с. Сарни**, де у незначній кількості виявлена присутність **8** забруднюючих речовин, із них: 4 – групи пестициди та інсектициди, які використовуються у сільському господарстві для боротьби із шкідниками (гексахлорбензол, антрацен, тербутрин, алдрин), 1 – поліароматичні вуглеводні, які використовуються у синтезі барвників та лікарських речовин (флуорантен), 2- леткі органічні, що використовуються у фармакології та при виготовленні пестицидів та барвників (дихлорметан (хлористий метилен, трихлорметан (хлороформ) та 1-група розчинників (тетрахлоретан (чотирихлористий вуглець)).

Порівняно з серпнем по усіх 9-ти досліджених пробах визначається покращення якості води за вмістом специфічних синтетичних показників.

Серед пріоритетних небезпечних речовин у суббасейні Прип'яті досліджуються несинтетичні показники групи важких металів це кадмій, ртуть, нікель, мідь, цинк, хром і миш'як. У досліджених 9-ти пунктах моніторингу зафіксоване перевищення **хрому загального** у річках Полква, 2 км, с. Жемелинці (0,0047 мг/дм³) і Горинь, 602 км, м. Ланівці (0,0038 мг/дм³) при нормі 0,001 мг/дм³ та **ртуті і її сполук** у річках Полква, с. Жемелинці (0,1793 мкг/дм³), Горинь, м. Ланівці (0,071 мкг/дм³) та Іква, с. Сапанів (0,07733 мкг/дм³) при ЕНЯ_{max} 0,07 мкг/дм³.

По решті створів вміст важких металів присутній у пробах, але їх вміст значно нижче максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}).

Суббасейн середнього Дніпра

У досліджених 5-ти пробах перевищень максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}) вмісту забруднюючих пріоритетних речовин не зафіксовано, разом з тим у **р. Гнилоп'ять, 59 км, питний в/з м. Бердичів** визначаються найгірші значення, де – виявлено в незначних кількостях присутність 7 забруднюючих речовин, серед яких 2- групи пестициди та інсектициди; 1- поліароматичні вуглеводні та 4 - леткі органічні сполуки.

Порівняно з серпнем у 5-х досліджених пробах визначається покращення якості води за вмістом специфічних синтетичних показників.